

Solarietillsyn i Luleå 2008

Katarina Frilén

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1 Bakgrund.....	2
2 Syfte och mål.....	2
3 Metod/genomförande	2
4 Resultat.....	2
4.1 Godkända rör.....	2
4.2 Märkning av solarierna.....	3
4.3 Skyddsglasögon.....	3
4.4 Anslag från SSI.....	3
4.5 Exponeringsschema	4
4.6 Lokal och ventilation.....	4
4.7 Hygien.....	4
4.8 Hantering av förbrukade solarierör.....	5
6 Diskussion.....	5

1 Bakgrund

Det finns ett tydligt samband mellan solariesolande i unga år och hudcancer, främst den allvarliga formen malignt melanom. Antalet fall av hudcancer har ökat konstant de senaste decennierna i hela Norden. Även om den viktigaste källan till ultraviolett strålning är solen, så bidrar solarierna till att öka risken för hudcancer.

Den 1 augusti 2007 överläts ansvaret för solarietillsynen från Statens Strålskyddsinstitut (SSI) till de kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnderna. Tidigare har det varit frivilligt för kommunerna att åta sig tillsynsansvaret.

Solarier är anmälningsskyldiga enligt 8 § Statens strålskyddsinstitutets föreskrifter (SSI FS 1998:2) om solarier. Anmälningsskyldigheten enligt 38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd har upphört för solarier, däremot har Miljönämnden fortfarande tillsynsansvaret över lokalen. Miljönämnden beslutade med anledning av detta att genomföra ett tillsynsprojekt med inriktning mot solarier under 2008.

2 Syfte och mål

Solarieprojektets syfte var att kontrollera hur väl SSI:s föreskrifter (SSI FS 1998:2) och Socialstyrelsens allmänna råd om hygieniska behandlingslokaler (SOSFS 2006:4) uppfylls samt att lämna information om regler som gäller för solarieverksamhet.

3 Metod/genomförande

Inför projektet togs ett informationsblad fram om regler som gäller vid solarieverksamhet. Ett brev om kommande inspektion och informationsmaterial skickades till de solarieverksamheter som miljökontoret hade kännedom om. Vid bokning av inspektionerna framkom att fyra verksamheter hade upphört. Totalt inspekterades tio solarieverksamheter i Luleå under februari 2008.

Inspektionerna genomfördes med hjälp av checklista som togs fram för projektet. Efteråt skickades inspektionsrapporter till verksamhetsutövarna där brister påpekades. För tillsynen togs en timavgift ut.

4 Resultat

4.1 Godkända rör

Om originalrör inte går att få tag på ska rör som finns upptagna på SSI:s lista över ersättningsrör användas. Enligt SSI går det dock inte att ersätta s k spagettirör eller lampor till ansiktsskanor.

I åtta av tio verksamheter användes rör som inte överensstämde med solariernas märkskyltar. Rören fanns inte heller med på SSI:s lista över godkända rör. Det innebär att man inte kan vara säker på att solarierna fortfarande är solarier av UV-typ 3 med de felaktiga rören och att det kan finnas risk för brännskador.

En av verksamheterna där rörbestyckningen överensstämde med solariernas rörskyltar har ändå blivit tvungen att byta ut rören. Detta på grund av en varning som SSI gått ut med angående att dessa rör visat sig vara allt för starka och att användning kan medföra brännskaderisk.

4.2 Märkning av solarierna

Alla solarier ska vara kategorimärkt med UV-typ 3 eller S-märkta, vilket anger att solariet uppfyller europeisk och svensk standard. Endast solarier av den kategorin får användas utan särskilt tillstånd. Märkskylt med uppgifter om originalrör, dvs vilka solarierör som ska användas, ska också finnas på varje solarium.

Två solariesalonger saknade skyltar med UV-typ och vilka rör som ska användas. Märkskyltarna var svåra att läsa på ytterligare ett ställe.

Bild 1. Märkskylt i solariet.

Bild 2. Rörmärkning

4.3 Skyddsglasögon

Skyddsglasögon ska finnas tillgängliga för solariekunderna. Ögon som utsätts för UV- strålning kan drabbas av akut hornhinneinflammation.

Hos samtliga verksamheter fanns skyddsglasögon att tillgå.

4.4 Anslag från SSI

Information om hur solariet ska användas för att minimera risken för skador ska finnas tillgänglig för kunderna. SSI:s affisch med allmänna skyddsråd ska alltid finnas på eller intill varje solarium.

En verksamhet saknade anslag från SSI.

Bild 3. Exponeringsschema, anslag från SSI samt solråd.

4.5 Exponeringsschema

Det ska finnas ett exponeringsschema där det tydligt framgår hur länge man kan sola beroende på hur känslig hud man har.

Sex av tio verksamheter saknade exponeringsscheman.

4.6 Lokal och ventilation

Golv, väggar och inredning var generellt lättstädade och hade ytor som tålde avtorkning. I vissa av solariebåsen var det trångt och det var svårt att komma åt att städa överallt. Brister som uppmärksammades i lokalerna gällde bl a tygmattor intill solarier, avsaknad av städvask och städutrymme samt att det var dammigt i trånga utrymmen.

Dålig luftväxling kan innebära en hälsorisk. I verksamheter där fukt och värme bildas är det viktigt med en väl fungerande ventilation. Otillräcklig ventilation noterades i tre av verksamheterna.

4.7 Hygien

Sex verksamheter hade rutiner för att rengöra solariebäddar minst en gång per dag. I fyra verksamheter rengjordes bäddarna ca två gånger i veckan. I samtliga verksamheter hade kunderna tillgång till rengöringsmedel och torkpapper.

I de verksamheter där skyddsglasögon fanns att låna varierade rutinerna kring hur ofta dessa rengjordes. Merparten rengjorde skyddsglasögonen dagligen.

Bild 4-5. Desinfektionsmedel, papper och information till kunder ska finnas intill varje solarium.

4.8 Hantering av förbrukade solarierör

Solarierör räknas som farligt avfall. Rören ska transporteras till en avfallsanläggning som tar emot verksamhetsavfall. I Luleå ska avfallet transporteras till Sunderby avfallsanläggning. Verksamheter som transporterar farligt avfall, t ex lysrör, ska anmäla detta till länsstyrelsen. Om antalet lysrör överstiger 300 st per transport är transporten tillståndspliktig.

Nio verksamheter transporterade solarierör i egen regi. Åtta av dessa hade inte gjort en anmälan till länsstyrelsen. Dessutom kördes avfallet till Kronan, där endast avfall från hushåll får lämnas.

6 Diskussion

Inspektion av solarier har inte tidigare genomförts i kommunen. Den 1 augusti 2007 överläts ansvaret för solarietillsynen från Statens Strålskyddsinstitut (SSI) till de kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnderna. Detta projekt var därför intressant för att se hur verksamheterna inom detta område fungerar både ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt och strålskyddssynpunkt. Solarietillsyn är ett nytt område för miljökontoret och under projektet har SSI varit mycket behjälpliga med tillsynsvägledning när det har uppkommit frågetecken om hur brister ska bemötas.

De mest anmärkningsvärda bristerna gällde rörbestyckningen i solarier. I åtta av tio verksamheter användes rör som inte överensstämde med solariernas märkskyltar. Rören fanns inte heller med på SSI:s lista över godkända rör. Det innebär att man inte kan vara säker på att solarierna fortfarande är solarier av UV-typ 3 med de felaktiga rören och att det kan finnas risk för brännskador. En av verksamheterna där rörbestyckningen överensstämde med solariernas rörs skyltar har ändå blivit tvungen att byta ut rören. Detta på

grund av en varning som SSI gått ut med angående att dessa rör visat sig vara allt för starka och att användning kan medföra brännskaderisk.

Det är viktigt att den som bedriver verksamheten har kunskap och tar sitt ansvar för att kontrollera att rätt rör används i solarierna. Miljökontoret uppfattade under tillsynen att många förlitar sig på leverantörerna av solarieutrustning. Vissa verksamhetsutövare hade större tilltro till den information de fick från leverantörerna än informationen från strålskyddsmyndigheten (SSI).

Brister ur hälsoskyddssynpunkt kan innebära risk för människors hälsa. Förutom risken för brännskador och på sikt hudcancer också finns också risker med otillräcklig ventilation, dåligt rengjorda bäddar och skyddsglasögon.

Vissa brister som uppmärksammades hade kunna undvikas om verksamhetsutövarna bättre hade tagit till sig den information som skickades ut innan inspektionerna.

Resultatet av projektet visar att en fortsatt tillsyn är viktigt även i framtiden. Möjligheten med annat projektupplägg med oanmälda inspektioner och kontrollmätning av strålning med utrustning som lånas av SSI är tänkbar. Fördelarna med bokade inspektioner är att verksamhetsutövaren finns på plats, att vi kan föra diskussioner kring rutiner m m och att vi kan inspektera utrymmen som annars är låsta, exempelvis städ- och förrådsutrymmen.